herpy

AGAMER

Pogona barbata

Pogona barbata är en av de största skäggagamerna: en kraftig, dagaktiv agam på 50-65 cm från Australiens östra skogar och buskmarker, med ett välutvecklat, mörkt skägg och gul munhåla. Den är mer territoriell än *Pogona vitticeps*, klättrar gärna och kräver ett stort terrarium, kraftig värme och UVB.

Familj: Agamidae Engelska: Eastern Bearded Dragon Tidigare namn: *Agama barbata; Amphibolurus barbatus; Grammatophora barbata; Stellio discosomus* Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**50-65 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande, marklevande och grävande**
Biotop	**Savann och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-37 °C**
Värmeplats	**42-45 °C**
Temperatur, natt	**12-24 °C**
Luftfuktighet	**30-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och växter**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**12-24 mån.**
Kullstorlek	**15-35 ägg**
Kullar per år	**2-3**
Inkubation	**55-75 dagar** vid 28-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pogona barbata är en kraftigt byggd, tillplattad agam med ett långt, triangulärt huvud, ganska korta ben och en lång svans. Under halsen sitter ett välutvecklat skägg, en strupsäck med tydliga taggar baktill, som djuret spärrar ut när det hotar. Rader av förstorade, taggiga fjäll sitter bak på huvudet, bakom mungiporna och i ett brett band längs flankerna. Fjällen på kroppen är ojämna: små fjäll med enstaka större, kölade fjäll emellan.

Grundfärgen är oftast grå, men kan vara rödaktig, gulaktig eller brun och skiftar med humör och kroppstemperatur. Upphetsade och varma djur kan bli gulaktiga till orange på huvud, flanker och ben. Unga djur har en ljus, rutformad teckning som bleknar med åldern. Skägget och svansspetsen är mörkgrå till svarta, och munhålan är som regel kraftigt gul. Vuxna djur når cirka 25 cm från nos till kloak och 50-65 cm totalt, sällan upp till 75 cm. Hanarna blir något större än honorna och har bredare huvud, mörkare och mer markerat skägg och en blek grönaktig till blåaktig färg längst fram på huvudet. Honor har ofta bettmärken i nacken efter parningen.

P. barbata tillhör de australiska agamerna (Amphibolurinae) och är typart för släktet *Pogona*. Artnamnet kommer av latinets barbatus (skäggig), och släktnamnet av grekiskans pogon (skägg). Arten kan förväxlas med *Pogona vitticeps*, som den gränsar till i det inre av Australien.

Arten är utpräglat territoriell. Hanarna försvarar ett område och tillåter bara honor och unga djur inom det, och rangordningen följer i hög grad storleken: de största hanarna har de högsta utkikspunkterna. Arten har över 70 kända kroppsställningar för solbadning och kommunikation, och den är mer aggressiv än *P. vitticeps*.

Utbredning och livsmiljö

Pogona barbata lever i östra och sydöstra Australien, från trakten kring Cairns i Queensland i norr över New South Wales och Victoria till den södra delen av Eyrehalvön i South Australia. De svalaste trakterna i sydost ingår inte. Från kusten sträcker sig utbredningen omkring 1.000 km in i landet.

Arten hör till Australiens mest kända reptiler, eftersom den är stor, sitter på iögonfallande platser och är vanlig i och omkring städer.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Pogona barbata lever i öppen skog och buskmark och ses ofta i bebyggda områden. Den sitter på exponerade platser som grenar, fallna stammar och stolpar i staket, där den solar sig och har utsikt, och drar sig ned till lägre, svalare platser när det blir för varmt. Den är dagaktiv och klättrar mycket.

Födan består av insekter, maskar, små däggdjur och växter. Vid fara flyr djuret helst eller gömmer sig. Är det pressat plattar det ut kroppen, spärrar ut skägget, fräser, visar den gula munhålan och kan hoppa kort mot motståndaren.

Fortplantningstiden ligger från augusti till december, den australiska våren och försommaren. Honorna gräver ned äggen i fuktig sand, och äggen bevakas inte.

Skötsel

TERRARIET

Skötseln av *P. barbata* är bara sparsamt beskriven för själva arten. Siffrorna för terrarium, temperatur, fukt, ljus, foder, livslängd och kläckning är lånade från den nära besläktade *Pogona vitticeps*, som har samma krav och är något mindre.

Ett enskilt vuxet djur behöver ett terrarium på minst 180 × 60 × 60 cm. Höjden bör vara 90 cm, om det är möjligt, för arten klättrar gärna och använder grenar som solplatser. Terrariet ska vara väl ventilerat med lock eller nät, så att djuret inte kan klättra ut.

Inred terrariet med en solplats i ena änden, där platta stenar och stabila grenar gör det lätt att ta sig upp. Solplatsen är den högsta punkten och ligger närmast lamporna. Ge minst ett gömställe i den varma och ett i den svala änden samt grenar och stenar att klättra på. Grenarna ska vara tjocka och stabila, eftersom djuret är tungt.

Bottensubstratet bör gå att gräva i. Ett 10-15 cm tjockt lager av finkornig sand blandad med ren matjord och lera ger djuret möjlighet att gräva och ger större temperaturskillnader i botten. Fast botten som oglaserade kakelplattor, skifferplattor eller hushållspapper värms väl och är lätt att rengöra. Kalksand, vitaminsand, krossade nötskal och bark eller träspån är olämpliga, eftersom de kan ge förstoppning om de sväljs. Löst bottensubstrat byts helt var 3:e-6:e månad.

Håll djuren var för sig. Arten är territoriell, och två hanar får aldrig dela terrarium. Honor kan hållas ihop, men de bråkar om solplatsen, och den underlägsna blir stressad. Vuxna och unga djur ska alltid hållas åtskilda.

Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

Värm med minst två halogenspotlights över solplatsen. Ytan där ska vara 42-45 °C mätt med en infraröd termometer, och den varma fläcken ska vara minst lika stor som hela djuret inklusive svansen. Luften i terrariet ska ligga på 22-37 °C, varmast vid solplatsens ände och svalast i den motsatta. Ytan i den svala änden ska vara 25-29 °C.

Använd en infraröd termometer för ytorna och en digital termometer med givare för luften, och mät först när lamporna har varit tända i omkring tre timmar. Halogenlampor ger kortvågig infraröd värme som solen. För ett terrarium på 180 × 60 cm är 90-100 W som regel lämpligt; är solplatsen för kall flyttas den närmare lampan.

På natten får temperaturen sjunka till 12-24 °C. Ett nattfall får djuret att sola sig tidigare på morgonen. Anslut lamporna till en termostat med givaren i den svala änden, så att de släcks om den svala sidan blir varmare än 37 °C.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska i genomsnitt ligga på 30-60 %, mätt i den svala änden. Den varierar naturligt: lägre vid solplatsen, högre på natten och vid vattnet. Perioder med hög fukt skadar inte, så länge luften rör sig och terrariet kan torka upp igen. Stillastående, blöt luft och blött substrat ger däremot sjukdom. Är fuktigheten konstant för hög hjälper en liten fläkt över nätet i den svala änden. För låg fukt ger uttorkning och problem med ömsningen.

Erbjud alltid färskt vatten i en låg skål. Djuret får mycket av sitt vatten genom födan, så grönsaker som är sköljda och har legat i vatten hjälper. En lätt dusch över inredningen ger droppar som djuret kan slicka i sig. Ett fuktigt gömställe i den svala änden hjälper vid ömsning.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Pogona barbata är beroende av kraftigt, vitt ljus, som främjar aptit och aktivitet. Terrariet ska vara mycket ljust, och solplatsen ska vara det ljusaste stället. Det kräver som regel flera lampor, och 75-100 % av terrariets längd bör vara belyst.

UVB är nödvändigt, och arten tillhör Ferguson-zon 3. Använd ett T5 HO-rör på 10-14 % UVB i en reflekterande armatur över den varma sidan, parallellt med värmelamporna. Målet är ett UV-index på 4,0-4,5 vid solplatsen, sjunkande till 0 i den svala änden. Avståndet mellan rör och solplats beror på rör, armatur och nät, så mät helst med en UV-mätare. Glas och plast mellan rör och djur blockerar UVB. Bra T5 HO-rör byts efter cirka 12 månader, även om de fortfarande lyser, eftersom UVB-avgivningen minskar.

LED-lampor med UVB anses ännu inte säkra för reptiler. Ljuset är tänt 12-14 timmar per dag på sommaren och omkring 10 timmar på vintern, styrt av en timer.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

P. barbata är allätare. I naturen består födan av insekter, maskar, små ryggradsdjur och växtdelar. Unga djur får mest insekter och vuxna mest växter. Animalisk föda utgör cirka 60-80 % för nykläckta djur, 60 % för unga och 15-30 % för vuxna. Det förebygger fetma och urinsyragikt.

- Nykläckta djur (0-3 månader): insekter en gång dagligen, så många som djuret vill äta, och grönsaker dagligen.
- Unga djur under 25 cm: 5-6 insekter lika stora som huvudet dagligen och grönsaker dagligen, ungefär tre gånger så mycket som insekterna.
- Vuxna över 25 cm: 3-4 insekter två gånger i veckan och grönsaker tre gånger i veckan, en portion lika stor som huvudet.
- Dräktiga honor: 4-5 insekter två gånger i veckan.

Bra foderdjur är dubiakackerlackor, gräshoppor, syrsor, larver av svart soldatfluga och silkesmaskar. Feta insekter som mjölmask och jättemjölmask är godsaker. Insekterna får inte vara större än avståndet mellan djurets ögon och ska ha fått bra föda i minst 24 timmar innan de ges vidare. Vilda insekter kan vara besprutade eller giftiga och bör undvikas.

Grönsaker är till exempel rucola, pak choi, grönkål, senapsblad, kinakål, maskros, vattenkrasse och kaktusblad samt blommor och ogräs från platser utan bekämpningsmedel. Skär bladen i smala strimlor. Avokado är giftig. Frukt är en sällsynt godsak, eftersom den ger fetma och tandsjukdom.

Pudra alla insekter och all sallat med kalk. Strö multivitamin på sallaten två gånger i veckan till unga och dräktiga djur och en gång i veckan till vuxna.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Pogona barbata är territoriell och visar det tydligare än *Pogona vitticeps*. Ett svart, utspänt skägg, öppen mun med den gula munhålan, fräsande och ett litet hopp mot motståndaren är hot. Snabba nickningar upp och ned med huvudet visar dominans, och armvinkning är ett tecken på underkastelse, som honor och unga djur använder mot större djur. Mörk färg och tillbakadragen läggning tyder på kyla eller stress.

Låt ett nytt djur vänja sig vid terrariet i omkring två veckor innan det tas upp. Ge mat med pincett och låt handen vila i terrariet tills djuret är lugnt. Lyft det med stöd under kropp och ben, och rör dig långsamt.

Djuren behöver ro och en fast dygnsrytm. Håll dem enstaka. Djur som delar terrarium bråkar om rangen, och det underlägsna djuret får mindre mat och sämre solplats och blir lättare sjukt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

P. barbata blir könsmogen efter 1-2 år. Hanarna känns igen på bredare huvud, mörkare skägg, den bleka grönaktiga till blåaktiga färgen längst fram på huvudet och tydliga lårporer, honorna på smalare svansrot och ofta bettmärken i nacken efter parning. Djur till avel ska vara fullvuxna och i god kondition, och honan ska ha fått rikligt med kalk.

Könsbestämningen är inte undersökt hos arten. Hos *Pogona vitticeps* bestäms könet av könskromosomer (honan är ZW), men mycket höga kläckningstemperaturer kan få genetiska hanar att utvecklas till honor.

PARNING

I naturen ligger parningstiden från augusti till december. Hanen bestiger honan och håller henne fast med ett bett i strupen och nacken, och honan avslutar parningen genom att lyfta huvudet nästan lodrätt. En sval viloperiod på vintern används för att få djuren i parningsstämning och ges bara till friska, välnärda djur.

Sätt in honan till hanen under en kort period och skilj dem åt efteråt, för parningen är våldsam. Honan ska ha extra foder och kalk under fortplantningssäsongen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

En hona lägger 15-35 ägg per äggkull i en grop i fuktig sand och lägger oftast två, högst tre äggkullar med omkring sex veckors mellanrum. Ge henne en äggläggningslåda med ett 30-40 cm tjockt lager fuktig, grävbar sand och matjord. En hona som inte hittar en lämplig plats kan hålla tillbaka äggen; det är ett nödläge som kräver veterinär.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 55-75 dagar vid 28-30 °C. Lägg dem i en kuvös i fuktigt, löst material som vermikulit, och vänd dem inte. Håll temperaturen stabil och under 32 °C, eftersom mycket höga temperaturer hos *Pogona vitticeps* får genetiska hanar att utvecklas till honor.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga från kläckningen. Håll dem på fast botten, till exempel hushållspapper, tills de äter pålitligt, och ge insekter och grönsaker dagligen. De ska ha samma ljus och värme som vuxna djur: solplats, UVB och kalk på allt foder.

Ungar som hålls ihop biter varandra i tår och svansar. Sortera dem efter storlek och dela upp dem så snart de växer olika.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta sjukdomar beror på fel i skötseln. Sjuka reptiler döljer länge att de är sjuka, så väg djuret varje vecka och för anteckningar om vikt, aptit, avföring och ömsning. Plötslig viktnedgång är ofta det första tecknet.

- Metabol skelettsjukdom vid för lite UVB, för lite kalk eller för låg temperatur. Tecken är mjuka eller sneda käkar och ben och darrningar.
- Fetma och urinsyragikt vid för mycket animalisk föda och för lite vatten.
- Tandsjukdom och munröta; frukt är en riskfaktor.
- Förstoppning vid för låg temperatur, uttorkning eller parasiter.
- Inälvsparasiter och kvalster; låt undersöka ett träckprov när djuret är nytt.
- Djupa svampinfektioner i huden (*Nannizziopsis*). Svampen *Nannizziopsis barbatae* hittades första gången hos *P. barbata* i fångenskap och angriper nu också vilda australiska ödlor.

- Ägg som inte läggs och gulleperitonit hos honor.

Aptitlöshet, slöhet, svullna leder, andning med öppen mun utan att djuret är varmt och ett djur som slutar äta är skäl att gå till en veterinär med reptilerfarenhet. Reptiler bär ofta på salmonella, så tvätta händerna efter beröring av djur, terrarium och utrustning, och håll djuret och dess saker borta från köket.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.